
ETİYOPYA 2015 SEÇİMLERİ

Siyasal Sisteme Yansımaları

Dr. Hayri Ömer

2015

ORDAF Rapor No: 14

Yazar: Dr. Hayri Ömer

Editör: Prof. Dr. Zekeriya Kurşun

© ORDAF, Ortadoğu ve Afrika Araştırmacıları Derneği,
İstanbul 2015

ORDAF

Kısıklı Mahallesi, Hanımseti Alt Çıkmazı, No: 2

Çamlıca Sabahattin Zaim Kültür Merkezi, Kat: 2

Üsküdar-İstanbul

Bu yayının tüm hakları Ortadoğu ve Afrika Araştırmacıları Derneği - ORDAF'a aittir. Bu yayın ORDAF'tan izin alınmadan hiçbir şekilde yayınlanamaz ve çoğaltılamaz. Ancak atıf yapılarak alıntılanabilir.

Kaynak: Nations Online Project, <http://www.nationsonline.org/maps/ethiopia-map.jpg>

TAKDİM

Afrika'da sahip olduğu jeopolitik konumu ve 86 milyonun (2013 tahmini) üzerindeki nüfusu ile kıtanın önemli ülkelerinden biri olan Etiyopya iç dinamikleri bakımından az bilinen ülkelerden bir tanesidir. Bir tarafta Doğu Afrika, diğer taraftan da Kuzey Afrika ülkeleri için yadsınmayacak önemi haiz olan Etiyopya, esasında Afrika kıtasının da geleceğinde büyük rol oynayacak aktörlerden bir tanesidir. Post-kolonyal dönemde Haile Selassie'nin ülkesi olarak tanınan ve adeta onunla özdeşleşen Etiyopya onun ölümünden sonra pek çok değişime sahne olmuştur. Afrika kıtasının bir çok özelliğini, özellikle de etnik ve dini çeşitliliğini içinde barındıran ülke son çeyrek asırda bir çok değişime de sahne olmuştur.

Etnik ve coğrafi federal yapıların bir arada yaşadığı ama bunların aynı zamanda siyaset düzleminde homejenleştirilmeye çalışıldığı bu sürece damgasını Haile Selassie'den sonra iktidari kontrol etmeye başlayan Meles Zenawi vurmuştur. Demografik yapının farklılıklar arzetmesi, bölgeler arası kalkınma ve hatta önemli ölçüde kültürel farklılıkların olmasına rağmen Zenawi -bir lider olarak- geleneksel yerel rekabet ve çatışmaları kontrol etmeyi başarmış ve Etiyopya kimliğinin oluşmasına katkıları sağlamıştır. Etiyopya sahip olduğu tarihi alt yapısı ile diğer bölge ülkeleri üzerinde daima etkili olmuş, onların varolma veya olamama gerekçelerinin arkasında da yer almıştır. 2012 yılında Zenawi'nin ölümü ile bir demir yumruk altında idare edildiği kabul edilen ülkede siyasetin çökeceği tahmin edilmekte iken; tekrar Tigray Partisi hem merkezi siyasette ve hem de yerel parlamentolarda muhalefete hiç sandalye vermeyecek sonuçlar almıştır. Bu durum bir kere daha Etiyopya siyasetine dikkatleri çekmiştir. Özellikle Afrika boynuzunda sürmekte olan oluşumlar; Sudan ve Mısır ile ilişkileri bakımından Etiyopya asla ihmal edilemez ve sürekli takip edilmesi gereken bir ülke konumuna yükselmiştir.

ORDAF, Türkiye'ye oldukça yabancı olan bu Afrika ülkesindeki siyasi gelişmelere dikkatleri çekmek amacı ile Zenawi sonrasında, 2015 yılında yapılan seçimleri ve bunun Etiyopya siyasetini şekillendirmesini kamuoyu ile paylaşmak amacıyla bu raporu hazırlatmıştır.

Prof. Dr. Zekeriya Kurşun
ORDAF Başkanı

İçindekiler

Tablolar ve Şekiller	6
Yazar Hakkında	7
GİRİŞ	8
I. ETİYOPYA SEÇİMLERİNİN ÇERÇEVESİ	10
a. Nüfusun Dağılımı	10
b. Seçim Merkezleri	11
c. Seçmen Verileri ve Adayların Özellikleri	12
d. Siyasi Partiler	13
e. Ulusal Seçim Kurulu	14
II. SEÇİM STRATEJİLERİ	16
a. Tigray Cephesi/Devrimci Cephe'nin Stratejisi	16
b. Devrimci Cephe'nin Bölgesel Müttetikleri	18
c. Muhalif İttifaklar	19
d. Hükümetin Performansı	19
III. MİLLETVEKİLİ ve BÖLGESEL SEÇİMLERİN ADAY HARİTASI	21
a. 2015 Seçimleri İttifak ve Partileri	21
b. Seçim Adayları	23
IV. SEÇİMLERİN SİYASAL SÜRECİ	25
a. Seçim Sonuçlarından Duyulan Endişe	25
b. Tigray Cephesi'nin Yeni Liderleri	25
c. Muhalif Partilerin Bölünmesi	26
d. Devrimci Cephe ve Muhalefet Partileri	28
V. SEÇİM SONUÇLARI	30
a. Seçim Şikayetleri	30
b. Milletvekili Seçimlerinin Sonuçları	31
c. Bölgesel Seçimlerin Sonuçları	32
SONUÇ	33

Tablolar ve Şekiller

Tablo 1: Etiyopya Nüfusunun Federal Bölge ve İdari Bölgelere Göre Dağılımı

Tablo 2: Parlamento ve Bölgesel Meclis Sandalye Dağılımı

Tablo 3: 2010 ve 2015 Etiyopya Seçim Verileri

Tablo 4: İttifak Kuran Siyasi Partiler

Tablo 5: İttifak ve Siyasi Partilerin Seçim Merkezi Adaylıkları

Tablo 6: 2010-2015 Yılları Milletvekili Seçim Sonuçları

Tablo 7: 2010-2015 Yılları Bölge Meclisleri Seçim Sonuçları

Şekil 1: Tigray Cephesi'nin Etiyopya Partisi Modeli

Şekil 2: Devrimci Cephe Birliklerinin Örgütsel Yapısı

Yazar Hakkında

Dr. Hayri Ömer, Kahire Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nden mezun olmuş, aynı üniversitede yüksek lisans ve doktorasını tamamlamıştır. Birçok araştırma kuruluşunda Ortadoğu ve Kuzey Afrika üzerine araştırmacı olarak çalışmış, birçok uluslararası sempozyuma katılmıştır. *Dirasat'ül-Şarki'l-Evsat* adlı dergide, Ürdün'deki Ortadoğu Araştırmaları Merkezi'nde, Katar'daki El-Cezire Araştırma Merkezi'nde, Arap Siyasi Araştırmalar Merkezi'nde bölge üzerine kaleme aldığı analizler yayınlamıştır.

GİRİŞ

Etiyopya 2015 seçimleri, Cumhurbaşkanı Meles Zenawi'nin ölümü (2012) -ve 1995'teki kuruluşunun üzerinden 25 yıl geçmesinin- ardından, siyasal rejimin değişim sağlama gücünün boyutunu göstermesi bakımından önemlidir. Bu çalışma, seçimlerin, "etnik federallik" üzerine kurulu olan siyasal sistemin ana sütununu teşkil etmesi itibarıyla "Tigran Halk Kurtuluş Cephesi" / "Etiyopya Halkın Devrimci Demokratik Cephesi" birliği üzerindeki yansımalarını analiz etmeyi amaçlamaktadır.

2010 seçimlerinde, Devrimci Cephe birliği 2010 – 2015 yılları için bir kalkınma planı ortaya koymuştu. Bu plan, kamu politikası ve dış politikada büyük bir atılımı sağlayacaktı. Hazırlık aşamaları, iktidarın merkezietini kuvvetlendirmek amacıyla Cephe'nin liderlik yapısını değiştirme şeklinde başladı. Aynı şekilde plan ziraat, sanayi ve enerji sektörlerindeki büyüme oranlarını arttırmayı hedefliyordu.

Devletin çeşitli sektörlerinin yapısal sorunlardan mustarip olmasına rağmen "Meles Zenawi"nin hükümetin ve Devrimci Cephe'nin başında olması federal sistemin bütünlüğünün korunmasına katkıda bulunuyordu. Zira Zenawi, topluluk çerçevesinden ulus ölçeğine geçiş yapmak hususunda ana sütun olarak, çeşitli etnik unsurlar arasındaki birliği güçlendirmek ve bu suretle güvenlik, askerî ve iktisat alanlarına hakim olan Tigray şemsiyesi altında bir Etiyopya İmparatorluğu kurmak için çaba sarf etmekteydi. Zenawi'nin milletler arasındaki ilişkiyi "Etnik Federallik" haline döndürebilmesi, Haile Selassie (1930 – 1974) rejiminin etkisine denk bir etkinin oluşması demektir. Bu ilişki ise kendi kaderini tayin etme hakkına saygı ve devletin birliğine bağlılık arasındaki bir dengeden oluşmaktaydı. 80'li yılların başlangıcından itibaren Zenawi'ye kadrolarını ideolojik olarak eğitme görevi verilmesiyle, Tigray Cephesi/Devrimci Cephe'nin ideolojisini inşa programlarını idare etti. Üye sıralama ve sınıflandırması ve ardından fikri ve siyasi tercihlerin belirlenmesi alanında, Etiyopya içinde ve dışında birçok siyasi krizin sekteye uğrattığı 30 yıllık bir faaliyet sürecine girişti.

Zenawi'nin 2012'de vefatı üzerine Etiyopya'nın ve 20 yıllık bir süredir siyasal sistem bütünlüğünün omurgasını teşkil etmesi hasebiyle Devrimci Cephe'nin geleceği konusunda bir endişe belirdi. Oysa Etiyopya siyasetinin tanıklık ettiği karışıklıklar ve krizlere rağmen Zenawi, birleşik bir devlet vizyonunu geliştirme konusunda başarılı oldu.

Etiyopya'nın siyasal sistem yapısını ortaya koyması itibarıyla, Mayıs 2015 seçimlerini sonuçları bağlamında ele almanın önemi ortaya çıkmaktadır. Bu açıdan konu, seçim sonuçlarındaki yönelimlerin, "Devrimci Cephe" birliğinin bütünlüğünün ve partiler arası rekabetteki değişimin araştırılması noktasından hareketle incelenecektir.

I. ETİYOPYA SEÇİMLERİNİN ÇERÇEVESİ

Etiyopya hakkında yapılan açıklamalar nüfus, seçim ve parti haritalarındaki çeşitliliği ortaya koymaktadır. Bu haritalar etnik topluluk ve azınlıklar şeklinde kendini göstermekte ve bu, hem seçim merkezlerinin hem de oransal çoğunluğun taksimi hususunda, seçim sisteminin hazırlanmasına etki etmekte ve çok sayıda milletten oluşan partiler ve milliyetçi partilerden bir motifin oluşmasına katkıda bulunmaktadır.

a. Nüfusun Dağılımı

Tablo 1: Etiyopya Nüfusunun Federal Bölge ve İdari Bölgelere Göre Dağılımı

Bölgeler	2013 Tahminleri	Yüzdelik Oran
Toplam Nüfus	85,889,000	100
Tigray	4,866,000	5.7
Afar	1,634,000	1.9
Amhara	19,626,000	22.9
Oromia	31,948,000	37.2
Somali Bölgesi	5,165,000	6.0
Benişengul - Gumuz	947,000	1.1
Güney Etiyopya	17,403,000	20.3
Gambela	383,000	0.4
Harari	220,000	0.3
Addis Ababa	3,170,000	3.6
Dire Dawa	415,000	0.5

Kaynak: *Housing Census of Ethiopia, and Inter-Censal Population Survey 2012 Population Stabilization Report, Ethiopia, Mart 2014, s. 17*

Yukarıdaki tablo nüfusun bölgelere göre dağılımını göstermekte ve 2015 için yapılan tahminler Etiyopya nüfusunun, 2013'teki 85.9 milyon tahminine dayanarak, 88.9 milyona ulaşacağına işaret etmektedir. Görülüyor ki Tigray ve Amhara'nın oranı toplam nüfusun % 28.6'sına denk gelmekte ve bu oran en büyük nüfus kitesini teşkil eden Oromio'nun (%37.2) oranının altındadır. Fakat Oromia bölgesi, -Güney Etiyopya ve Somali Bölgesi halklarının da Etiyopya'ya dahil

olmasına rağmen-, 20. yüzyılın başlangıcından itibaren iktidar sadece iki grubun; Amhara ve Tigray'ın arasında el değiştiregelmiştir.

2015 seçimleri, Tigray Kurtuluş Cephesi'nin kuruluşunda başlıca bir role sahip olması hasebiyle, Meles Zenawi'nin vefatından sonra gerçekleşen ilk seçim addedilmektedir. Zenawi Devrimci Cephe birliğini idare etmiş ve beş seçim döneminde zaferler ortaya koymuştu. Yardımcısı Hailemariam Desalegn, iki yıl süreyle Dışişleri Bakanlığı'nda görev yaptıktan sonra Başbakanlığı devralmış ve bu sebeple 200 yıldan bu yana Amhara ve Tigray toplulukları dışında Başbakanlık yapan ilk kişi olmuştu¹. Ulusal Seçim Kurulu'nun açıklamasına göre kayıtlı parti sayısı 75'i bulmakla birlikte bunların 23'ü ulusal düzeyde partiler olup, 12 bölgesel parti de Devrimci Cephe'yle ittifak halindedirler².

b. Seçim Merkezleri

Tablo 2: Parlamento ve Bölgesel Meclis Sandalye Dağılımı

Bölgeler	Parlamento (Sandalye)	Bölgesel Meclisler (Sandalye)
Tigray	38	152
Afar	8	96
Amhara	138	294
Oromia	178	537
Somali Bölgesi	23	273
Benişengul - Gumuz	9	99
Güney Etiyopya	123	348
Gambela	3	155
Harari	2	36
Dire Dawa	2	(Harari Bölgesi)
Addis Ababa	23	(2010'da Oromia'ya dahil edildi)
Toplam	547	1904

Kaynak: "List of House of Peoples' Representative (mps), 2010-2014", *The National Electoral Board of Ethiopia*, 2015

Tablo 2 parlamento ve bölgesel meclislerdeki sandalye dağılımını bölgelere göre göstermektedir. 1995 yılı seçim kanununun seçim merkezlerinin taksimini her bir milyon kişi için bir merkez olarak düzenlemiş olmasının yanında, nüfus artışıyla

beraber seçim merkezlerinin sayısının artmasını önlemek amacıyla kanunda bir değişiklik yapılmıştır. Buna göre seçim merkezlerinin (Madde 20) her genel, bölgesel veya yerel seçimde bölgeler arası hudutlara saygı gösterilmesi esas üzerine taksimnin yapılması ve parlamento seçim merkezlerinin 550'yi geçmemesi ayrıca her bir merkezde halktan uygun miktarda seçmenlerin olması kararlaştırılmıştır. Azınlıklar ve nüfusa oranla küçük olan toplulukların seçim merkezleri bu kanundan müstesna tutularak, anayasanın 54. maddesi gereğince azınlıkların temsili için en az 20 merkez tahsis edilmiştir. Yine anayasaya göre (Madde 28) bir seçim merkezi, parlamentoda bir milletvekiliyle temsil edilebilir. Mevcut dağılımda parlamento seçim merkezlerinin sayısı 547'yi bulmakta fakat bölgesel meclislerdeki sandalye sayısı 1904'e ulaşmaktadır³.

Parlamentodaki sandalye dağılımında ise toplam sandalyelerin %57.8'i olan 316 sandalyeyle Oromia ve Amhara bölgelerinin hakimiyeti söz konusu olmakla birlikte, Tigray bölgesi de %6.84 oranıyla 38 sandalyeye sahiptir. Aynı sandalye dağılım oranları bölgesel meclislerde de kendini göstermektedir. Etnik Federallik sistemine göre, parlamento ve bölgesel blok, en büyük nüfusa sahip iki bölge olan Oromia ve Amhara'da yer alarak, Tigray bölgesi dışarısında yoğunlaşmaktadır.

c. Seçmen Verileri ve Adayların Özellikleri

Tablo 3: 2010 ve 2015 Etiyopya Seçim Verileri

	Seçmen Sayısı	Katılan Partiler	Parti Adayları Sayısı		Cinsiyet		Bağımsızlar		Toplam
			Parlamento	Bölgesel Meclisler	E	K	Parlamento	Bölgesel Meclisler	
2010	31926520	63	2188	4746	5937	997	34	11	6979
2015	38,8 milyon	58	1828	3991	4549	1270	-	-	5819

Kaynak: "List of House of Peoples' Representative (mps), 2010-2014", *The National Electoral Board of Ethiopia*, 2015

Tablo 3'teki veriler, Ulusal Seçim Kurulu'nun verilerine göre, seçim verilerinde de küçük değişiklikler olduğunu ortaya koyuyor. Buna göre seçmen sayısı 2010'daki kayıtlı seçmen sayısına kıyasla %26 oranında artarak 2015'te 38.8 milyona

ulaşmış4 bulunmaktadır. Göze çarpan diğer bir husus, seçimlere katılan parti sayısı 63'ten 58'e düşmüş olmasıdır. Bu düşüş aday sayısında da düşüşe yol açmış ancak kadın adayların sayısı artış göstermiştir. 2015'te ise seçime hiç bağımsız aday katılmamıştır.

d. Siyasi Partiler

Parti kayıt kanunu çok partililik ve etnik çeşitlilik kuralı üzerine bina edilmiştir. Bu sebeple partileri kayıt etme hususunda iki kalıp takip etmektedir; birincisi partilerin kaydının ulusal düzeyde yapılmasıdır (çok milletli) ve bu da şartlara bağlanmıştır. Söz konusu şartların başında en az 1500 kurucu üyeden müteşekkil bir üyelik listesinin hazırlanması gelmektedir. Hiçbir bölgenin üyeliği, toplam kurucuların oranının %40'ını geçemez. Kurucu üyelerin en az dört farklı bölgeden gelmeleri ve hiçbirinin oranı toplam kurucu üye sayısının %15'inden az oranda olamaz. İkincisi ise, bölgesel partilerin kaydedilmesidir. Burada kanun, en az 750 kişiden oluşacak bir liste oluşturulmasını şart koşarken bu kişilerin %40'tan fazlasının tek bir bölgeden olmasını da istemektedir⁵.

1993 yılında, çatışma ve savaşları körükleme çabası güden; etnik ve dini temelli nefret ve düşmanlığı teşvik eden partilerin kaydı yasaklandı. Aynı şekilde iktidara kuvvet yoluyla hakim olmaya ya da partiye farklı uyruklardan üye almaya çalışan⁶ silahlı örgütler de yasaklandı. Silahlı örgütlerin kaydının yasaklanması, sivil siyasi örgütler hakkındaki genel ilkelere uygun ise de, silahlı isyancı örgütlerin Etiyopya siyasi ortamının en asli özelliklerinden kabul edildiği göz önüne alınmamış bir adımdır, zira bu kanunlar kendi kaderini tayin etmeye çalışan milliyetçi hareketlerin yasaklanmaları için kullanılmıştır⁷.

Bunun yanı sıra yasalar, siyasi partilerin hangi surette olursa olsun ticari ve endüstriyel faaliyetlere katılmalarını da yasaklamıştır⁸. 1993 Partiler Kanunu partilerin finansmanını belirli kaynaklarla sınırlamış olup, bunlar devletin yaptığı kamu ödenekleri, üyelik aidatları ve yerel destekçilerin yaptığı yardım ve bağışlardır (Madde 28)⁹. (2008 / 573) numaralı kanun değişikliği finansman kurallarını düzenleyerek, devletin parti ve adaylara, partinin bölgesel ve federal meclislerdeki üye sayısına bağlı olarak seçimler için yardımda bulunmasına olanak tanımıştır. Seçim kampanyaları ise aday sayısına göre finanse edilecektir¹⁰.

2008 yılı Partiler Kanunu ve değişiklikleri partilerin finansmanı için yeni bir özellik daha eklemiştir. Kanun, yabancı kaynaklardan para alımı veya toplanmasını yasaklama hükmünü devam ettirirken (Madde 29), kanunda yapılan değişiklik başka kaynaklardan da para alınmasını yasaklamıştır. Bunlar arasında; iktidara karşı darbe yapma çabasında olan yasaklı örgütler, terör örgütleri ve hizmet karşılığı teberru alınması yer almaktadır. Ancak değişiklerden önemli bir tanesi, birey ve şirketlerin teberru ve vakıflarına Ulusal Seçim Kurulu yoluyla sunulmaması durumunda el konulmasıdır¹¹. Ulusal Seçim Kurulu, seçim kampanyalarını durdurma ve seçim sürecine kısıtlamalar getirme hususunda geniş yetkilere sahiptir¹². Bu anlamda devletin maddi kaynaklara egemen olması ve partilerin siyasi rollerine birçok kısıtlamalar getirmesi suretiyle Kurul, siyasi partileri zayıflatarak siyasette pay sahibi olur¹³.

Etiyopya'daki siyasi partilerin maddi bağımsızlığını kısıtlayan kanunların gölgesinde muhalif partiler, ülke dışındaki Etiyopyalıların teberrularına başvurma yoluna gitti¹⁴. Bununla birlikte, demokratik dönüşüm programları bağlamında bağışçı ülkeler Etiyopya partilerine Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı yoluyla 2005 seçimlerinde her adayın seçim kampanyası için yardımda bulundular. Bu yardımlar siyasi partilerin rekabet gücünü geliştirmek için teknik destek sunma şeklinde kendini gösterdi fakat devamlı bir mali kaynak teşkil etmedi¹⁵.

Siyasi partileri çözme politikası bağlamında ise Tigray Cephesi, muhalif parti üyelerinin mülkiyetlerine el koyma politikası güttü. Bu politika, Tüm Etiyopyalıların Birliği Partisi (All Ethiopia Unity Party – AEUP) gibi ulusal siyasi partileri hedef almıştı. Söz konusu parti üyelerinin birçoğu, mülkiyetinin gayrimeşru olduğu iddiası ile toprağından vazgeçmeye zorlandı¹⁶.

e. Ulusal Seçim Kurulu

Seçimlere hazırlık bağlamında Devrimci Cephe, seçim kanunu Madde 6'da 9 üyeden oluşması gerektiğini söylediği halde, kendine bağlı 10 kişiden bir Ulusal Seçim Kurulu teşkil etti. Buna ek olarak, Cephe "Kurul"un yetkilerini muhalif partilerin iç tüzüklere uyup uymadıklarını denetleme noktasına kadar genişletti. Hükümet (Tigray Cephesi) bu suretle iki hedefi gerçekleştirmeyi amaçlıyordu; muhalif partilerin iç sorunlarını büyüterek zayıf ve etkisiz görünmelerini sağlamak ve seçimlerde yarışmaya hazır olmadığı yönünde bir tablo çizmek suretiyle kitleleri

Devrimci Cephe'yi desteklemeye itmek. Bu noktada Ulusal Seçim Kurulu'nun yeniden teşkili Cephe'nin seçim işlemlerini tekeline almasını sağlamaktadır¹⁷, ayrıca Kurul partiler üzerinde nüfuz kurarak parti yetkililerinin tayinine müdahale etme çabası da gütmüştür¹⁸.

7 Ocak'ta Ulusal Seçim Kurulu seçimlere katılmayı planlayan muhalif partilerle bir toplantı düzenledi. Toplantıda Mavi Parti (Semayawi) Kurul'un bağımsız olmasını, partilere mali destek tahsis edilmesini, parti programlarını yayın organlarında sunmalarına müsaade edilmesini ve parti liderlerinin tutuklanmasının önlenmesi konusunda teminat verilmesini talep etti. Ancak Kurul'un olumlu yanıt vermemesi üzerine parti toplantıyı terk etti.

Mavi Parti'nin toplantıyı terk etmesinin ardından Kurul, Demokrasi ve Adalet Birliği (UDJ) ve Tüm Etiyopyalıların Birliği Partisi (AEUP) ittifakının önünde, ittifak üyeleri arasında seçim adaylarının belirlenmesi konusunda uzlaşmaya varılması ve bu isimlerin belirlenen süre zarfında Ulusal Seçim Kurulu'na gönderilmesi gerektiğini belirtti. Bu sebeple adaylar Kurul'un baskısı altında seçildi. Aynı şekilde Kurul'un UDJ'nin seçime katılmasını kabul etmediği, bunun nedeninin ise partinin genç liderlerinin seçim sonuçlarını etkilemesinden çekindiği inancı hakimdi. Zira parti iktidara gelebilmek için gençleri seferber etmeye çalışıyordu. Yine UDJ ve AEUP arasında birleşme yönünde bir eğilim de bulunduğundan, Kurul bunun mevcut düzen için bir tehdit oluşturduğunu düşünüyordu¹⁹.

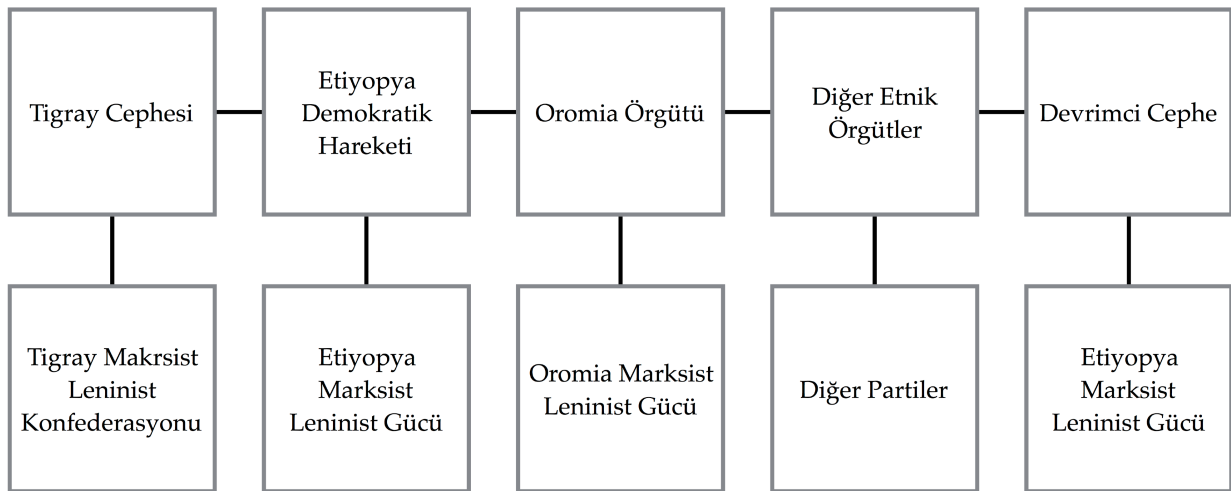
II. SEÇİM STRATEJİLERİ

Tigray nüfusundaki oransal düşüşe ek olarak, Tigray Cephesi'nin bir birlik çatısı oluşturma yönündeki eğilimi beşeri ve maddi imkanlarıyla da ilgilidir. Üyelerinin becerilerinin ve eğitim seviyelerinin düşüş göstermesi de Cephe'nin ilk günlerinde karşılaştığı başlıca zorluklardandı. Bu yüzden büyük mülkiyet sahipleri veya hükümete yakın olmayan²⁰ hareketlerle aşamalı ilişkiler tesis etmeye ve ulusal vizyon üzerine bina edilen bir kitle oluşturmaya çaba harcadı. Bu amaçla Tigray Marksist – Leninist Konfederasyonu (Marxist Leninist League of Tigray – MLLT) kurularak Stalin, Mao ve Arnavutluk'tan Enver Hoca'nın programları milli kaynaşma sorununun çözümü için esas alındı ve Cephe komünist bir motifle desteklenmek istendi²¹.

a. Tigray Cephesi/Devrimci Cephe'nin Stratejisi

Siyasi ilişkiler ağı iki esas üzerine kurulmuştu; etnik birlikler oluşturmak ve Cephe'ye tabi sivil örgütlerden bir çatı oluşturmak. Buna paralel olarak Cephe, rakiplerinden kurtulmak onları savuşturmak için siyasi çatışmalara girişti. Bu anlamda hükümet, Etiyopya Birliği ve Devrimci Parti ile yaşanan çatışma, Tigray Cephesi'nin 70'lerin başından beri takip ettiği temel stratejilerden kabul edilmekteydi. Cephe bu suretle Tigray bölgesindeki kısıtlı siyasi olanakları eline geçirmek istiyor ve bu doğrultuda bölgedeki rakip siyasi örgütleri çözmeye, bu örgütleri Cephe'nin içerisinde eritmeye ya da bölge dışına kovmaya çalışıyordu. Aynı şekilde devlet kurumlarına da silahlı hareketler düzenlemiştir²².

Şekil 1: Tigray Cephesi'nin Etiyopya Partisi Modeli

Kaynak: Aregawi Berhe, *A Political History ...*, op.cit, s. 231

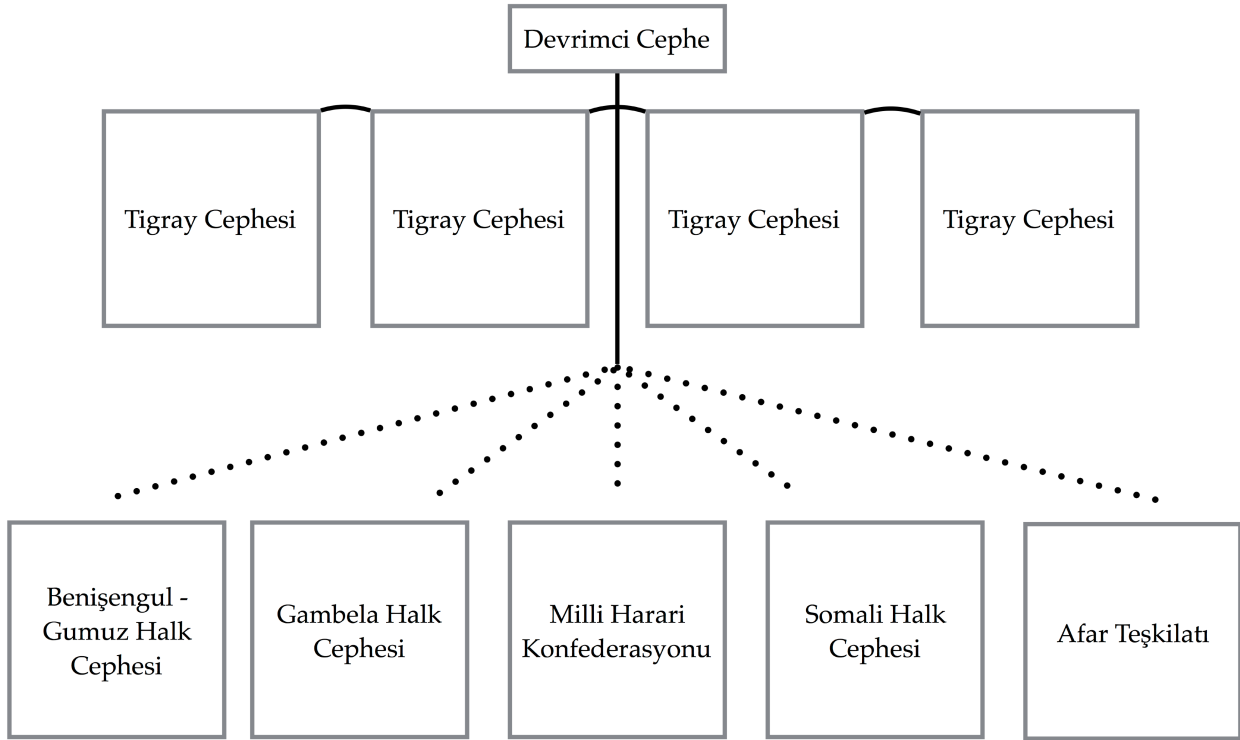
Marksist Konfederasyon tüzüğünün 2. maddesi, başlıca hedefinin geniş ve uluslar üstü bir Etiyopya partisi vücuda getirmek olduğuna işaret etmektedir. Bu formül Etiyopya ordusunun Eritre ve Tigray'da gerilemesi ve büyük kayıplar vermesi²³ bağlamında ortaya çıkmıştı. Cephe, 1985'te kurulmuş olan "Marksist Konfederasyon" vasıtasıyla Tigray bölgesi dışında genişleme stratejisini izlemişti. Şekil 1'de gösterildiği gibi Konfederasyon, "Etiyopya Marksist – Leninist Konfederasyon Güçleri" olarak bilinir hale gelmiş olan etnik hareketler ve bölgesel partiler üzerindeki hakimiyetin çerçevesi durumuna gelmişti.

Tigray ve Amhara arasında 1980'de başlayan birlik, mevcut Etnik Federallik rejiminin asli temelini oluşturmuştu. Tigray Cephesi siyasi rolünü Tigray bölgesi dışında geliştirmeye başlamış ve Etiyopya Demokratik Hareketi Kasım 1980'de kurularak Devrimci Parti'nin (Amhara) eski üyelerini kendisine katmıştı. Devrimci Parti'nin eski üyelerinden bazıları kendilerinin Tigray bölgesi içerisinde Amhara'yı temsil eden bir hareket olarak örgütlenmelerini talep etmişlerdi. Hareketin üye sayısı 1989'daki "Indasilase" savaşının yaklaşık 16800 Amharalı esirinin de kendisine katılmasıyla artmış ve bunu müteakip "Etiyopya Demokratik Hareketi"²⁴ adı altında yeni bir hareket örgütlenmişti. Yine hareket 1989'da Devrimci Cephe'nin kuruluşunda yer almış ancak 1994'teki üçüncü konferansta Amhara Milliyetçi Hareketi'ne dönüşmüştür²⁵. Tigray'ın çabaları ise Oromia halkı üzerine yoğunlaşmış ve 1988'de Oromia Kurtuluş Cephesi'ne (OLF) alternatif olarak "Oromia Demokratik Halk Örgütü"nü kurmuştu. Bunun yanı sıra Tigray Cephesi Aralık 1994'te "Güney Etiyopya Demokratik Halk Cephesi"ni (SEPDF) kurmuştur²⁶.

Devrimci Cephe birliği yönetimin başlıca makamlarını bölüşme usulüne dayanıp, Oromia teşkilatı devlet başkanlığı ve Oromia (4) ve Addis Ababa (14) bölgelerinin idaresini; Tigray Cephesi başbakanlık, Tigray bölgesi başkanlığı ve Devrimci Cephe'nin başkanlığını; Amhara Milliyetçi Hareketi ise ordunun yönetimini uhdesine almıştır²⁷. Bu Zenawi'nin vefatına kadar böyle devam etmiş olup, bundan sonra "Güney Etiyopya Cephesi" (Desalegn) Devrimci Cephe'nin başkanlığı ve başbakanlığı devralmış, böylece ilk kez olarak güneyliler ana makamları paylaşmışlardır.

b. Devrimci Cephe'nin Bölgesel Müttelikleri

Şekil 2: Devrimci Cephe Birliklerinin Örgütsel Yapısı

Kaynak: Lovise Aalen, *Ethnic Federalism in a Dominant Party State:...*, op.cit, s. 82-83

Tigray Cephesi / Devrimci Cephe birlikleri, bölgesel partileri de kapsayacak şekilde gelişmişti. Bu tür birlikler, ayrılıkçı anlaşmazlık ve çatışmalar sebebiyle büyük dönüşümler yaşamış ancak bu, söz konusu dokunun süregelmesine engel olmamıştı. Birlik, Gambela Halk Kurtuluş Cephesi (GPDF), Benişengul – Gumuz Birleşik Demokratik Halk Cephesi (BGPUF), Milli Harari Konfederasyonu (HNL) ile en istikrarlı birlikteliğe sahipken, Batı Somali Kurtuluş Cephesi, Ogadin Kurtuluş Cephesi ve Afar Kurtuluş Cephesi ile ilişkileri çok dalgalıydı. Bu sebeple birlik bu partilerin yerini 1995 yılındaki seçimlerde, Somali Demokratik Halk Cephesi (SPDF) ve Afar Demokratik Halk Örgütü'ne verdi²⁸.

2015 seçimlerinde ise Devrimci Cephe çatısı altındaki bir takım partilerin isimlerinde değişiklik oldu ve cephe yerine siyasi partiler haline geldiler. Bu aşama, partisel bir istikrar düzenine doğru yaşanan bir siyasi geçişi gösteriyordu. Bu değişikliklerden bazıları; “Etiyopya Somali Demokratik Halk Partisi” (Ethiopian Somali People's Democratic Party), “Benişengul – Gumuz Demokratik Halk Partisi” (BenishangulGumuz People's Democratic Party), “Gambela Birleşik

Demokratik Halk Hareketi” (Gambela People's Unity Democratic Movement) ve “Afar Milli Demokratik Partisi” (Afar National Democratic Party) şeklindeydi.

c. Muhalif İttifaklar

Muhalif ittifaklar çok sayıda dönüşüme tanıklık etti. 2002 yılında, Tüm Amhara Hareketi milliyetçi bir partiden çok milletli bir partiye dönüşerek Etiyopyalıların Birliği Partisi ismini aldı. Partinin resmi beyanında dönüşümün gerekçesinin küreselleşmeye ayak uydurma ve etnisite üzerine kurulu mevcut politikaların olumsuz etkilerini telafi etme çabası olduğu belirtildi. Başka bir noktadan ise Tüm Amhara Hareketi’ndeki bu değişikliğin, hedeflerini büyüterek Tigray Cephesi’nin katı etnik politikalarıyla birlikte Tigray’da, Tigray Cephesi’yle rekabeti genişletebilmek için milliyetçi ölçeği aşan bir Amhara birliği inşa etmek zorunlu hale gelmişti. Bu ise Tigray Cephesi birliğini dengeleyecek bir birlik oluşturmakla mümkündü. Bundan ötürü Demokratik Birlik İttifakı (CUD) teşkil edildi. Amharcada buna (Kinijit) denmektedir. Bu birlik şu dört partiden oluşmaktaydı: Etiyopyalıların Birliği Partisi, Birleşmiş Demokratik Etiyopyalılar Partisi (The United Ethiopians Democratic Party) – Medhin (UEDP), Etiyopya Demokratik Konfederasyonu (The Ethiopian Democratic League (EDL) ve Toplumsal Adalet ve Demokrasi Hareketi, (Movement for Social Justice and Democracy (Rainbow Ethiopia) 2005 seçimlerinden sonra bu parti ittifaka devam etmedi²⁹.

d. Hükümetin Performansı

Son beş yılda, Devrimci Cephe ekonomik büyümeyi iki katına çıkarmayı ve seçimlere katılımı arttırmayı başardı. Ancak seçimler için gerekli olan özgürlükler konusundaki sınırlı gelişme konusunda eleştiriye maruz kaldı³⁰. Hükümet, yayın organlarını idare ediyor, hakimiyeti özel medya kuruluşlarına kadar uzanıyor, gazete ve dergilere denetim zorunluluğu getiriyordu³¹.

Geçtiğimiz on yılın ilk döneminde, Etiyopya insani gelişme alanında hızlı bir büyüme gösterdi ve milli gelirini iki katına çıkarmak ve altyapısını geliştirmek³² suretiyle Afrika’da ekonomik olarak en çok büyüme gösteren ülkeler arasında yer aldı. Son seçimler ise Etiyopya’nın 2014’teki %10 oranına ulaşan³³ ekonomik büyüme oranı artışı gölgesinde gerçekleşti.

2010 yılında devlet nüfusun dörtte birine elektrik ulaştırdı ve halihazırda 2017 yılına kadar nüfusun %75'ine elektriğin ulaştırılmasına dair planlar yapılmakta. Böylece bu sosyal kalkınmaya destek verecek ve özellikle kırsal bölgeler için iş ve ticaret fırsatları yaratacak, bu sayede Etiyopya elektrik üretimiyle ve bu elektriği Cibuti, Kenya ve Sudan'a ihraç etmek suretiyle Afrika ülkeleri arasında ön safta yer alacak, aynı zamanda bölgesel taşımacılık sektörünü de genişletecektir³⁴.

Bu noktada Etiyopya kalkınma projelerinde olumsuz etkilerle yüz yüze gelmektedir. Nahda Barajı projesi ile ilgili Mısır'ın su debisinin azalmasının milli güvenliğine zarar vereceğini söylemesi sebebiyle, siyasi sorunlar yaşanmıştır. Fakat asıl sorun Etiyopya içerisinde olup, kalınma planları hükümetin desteğinin olduğu bölgelerle sınırlı kalmakta, bu ise diğer bölgelerde çatışmalara yol açmaktadır³⁵.

Muhafif partiler alternatif bir vizyon ortaya koyamadıklarından, hükümet ekonomi, finans sistemi, telekomünikasyon ve enerji üzerinde egemenlik kurmakta ve bunları sıkı bir biçimde düzenlemektedir. Etiyopya'nın temiz enerji alanına ve özellikle de su yollarından elektrik üretme alanına girme konusunda ve güneş enerjisi ve termal enerjiden yararlanma hususunda geniş çaplı programları bulunmaktadır³⁶.

Tigray Cephesi / Devrimci Cephe'nin 1995'ten bu yana meclislerde hakimiyeti tek başına elinde tutması, Cephe'nin örgütsel gelişmesine ve milli partilerle birlik kurma siyasetiyle ilişkilidir. Zira Cephe, devletin güvenlik ve basın yelpazesini bölgelerdeki müttefiklerine ulaştırmış ve onların seçimlerde iktidara gelmelerine destek vermiştir. Tigray Cephesi'nin örgütsel becerilerinin gelişmesi, Tigray bölgesindeki tüm sandalyeleri her federal ve bölgesel seçimde elinde tutmasına yardımcı olmuş, bu sonuçlar ise Cephe'nin Etiyopya'daki bölgelerde nüfuzunu arttırmasının itici gücünü teşkil etmiştir³⁷.

III. MİLLETVEKİLİ ve BÖLGESEL SEÇİMLERİN ADAY HARİTASI

a. 2015 Seçimleri İttifak ve Partileri

Tablo 4: İttifak Kuran Siyasi Partiler

Cephe Adı	Cephenin Üyeleri	Kısaltması
Etiyopya Demokratik Devrimci Halk Cephesi		EPRDF
	Tigray Halk Kurtuluş Cephesi	TPLF
	Amhara Demokratik Milliyetçi Hareketi	ANDM
	Oromia Demokratik Halk Örgütü	OPDO
	Güney Etiyopya Demokratik Halk Hareketi	SEPDM
Etiyopya Federal Demokratik Birlik Forumu		FORUM
	Etiyopya Sosyal Demokrasi - Güney Koalisyon Birliği Partisi	ESD-SCUP
	Oromia Federalist Kongresi	OFC
	Tigray Demokrasi ve Bağımsızlık Birliği	UTDS
	Sidama Kurtuluş Hareketi	SLM
Etiyopya Adalet ve Demokratik Kuvvetler Cephesi		EJDFF
	Etiyopya Demokratik Birliği	EDU
	Güney Etiyopya Demokratik Kuvvetler Birliği	USEDf
	Oromia Milli Kurtuluş Partisi	OLNP
Güney Etiyopya Demokratik Kuvvetler Birliği		USE
	Wolayta Demokratik Halk Cephesi	WPDF
	Gamo Demokratik Birliği	GDU
	Gomogafa Demokratik Halk Birliği	GPDU
Etiyopya Birleşmiş Demokratik Kuvvetleri		UEDF
	Etiyopya Sosyal Demokrasi - Güney Koalisyon Birliği Partisi	ESD-SCUP
	Oromia Federalist Kongresi	OFC

Kaynak: *The National Electoral Board of Ethiopia, 2015*

2015 seçimlerine, Tablo 4’te de görüldüğü üzere, çatısı altında 14 parti bulunduran beş siyasi ittifak katıldı. “Güney Etiyopya Demokratik Kuvvetler Birliği” bölgesel bir ittifak olarak kurulurken, diğer dört ittifak ise ulusal düzeyde teşkil edildi.

Bunların başında, “Etiyopya Demokratik Devrimci Halk Cephesi”, “Etiyopya Federal Demokratik Birlik Forumu”, “Etiyopya Adalet ve Demokratik Kuvvetler Cephesi” ve “Etiyopya Birleşmiş Demokratik Kuvvetleri” gelmekle birlikte, 2005 seçimlerinde 129 sandalye kazanmış olan “Demokratik Birlik İttifakı” (CUD) bu seçimlere katılan ittifaklar listesinde yer almamıştır.

Etiyopya Birleşmiş Demokratik Kuvvetleri’ne (UEDF) Amharca’da (Hibrät) denmektedir. Hareketin lider kadrosu kentli orta tabaka tarafından oluşmakta ve meşhur ekonomist Berhanu Nega ve emekli akademisyen Mesfin Woldemariam gibi isimleri bünyesinde barındırmaktadır. Birleşmiş Demokratik Kuvvetler, ARDUF, ONC, SEPDC vb. gibi muhalif etnik hareketlerden meydana gelmiştir. İttifak 1991’de güney ve batıda kendini göstermiş ve Kambata, Hadiya, Corac, Oromia, Camu ve çok sayıda küçük topluluk ve bunların ülkede ve diasporada bulunan üyelerini temsil etmiştir. (Demokratik Kuvvetler’in oluşumuyla ilgili daha fazla bilgi için dipnota bakınız)³⁸.

b. Seçim Adayları

Tablo 5: İttifak ve Siyasi Partilerin Seçim Merkezi Adaylıkları

En Önemli Rakip İttifak ve Partiler	Parlamento		Bölgesel Meclisler	
	Aday Sayısı	Merkezin Oranı	Aday Sayısı	Merkezin Oranı
Parti İttifakları				
Etiyopya Demokratik Devrimci Halk Cephesi	501	92	1350	68
Etiyopya Federal Demokratik Birlik Forumu	270	49	639	32
Etiyopya Adalet ve Demokratik Kuvvetler Cephesi	26	5	36	1.8
Güney Etiyopya Demokratik Kuvvetler Birliği	-	-	-	-
Etiyopya Birleşmiş Demokratik Kuvvetleri	-	-	-	-
Başlıca Muhalif Partiler				
Mavi Parti	139	25	204	10
Etiyopya Demokratik Partisi	165	30	172	8.6
Demokrasi ve Adalet Birliği Partisi	95	17	92	4.6
Birlik ve Demokratik Parti Koalisyonu	108	19.7	119	6
Devrimci Cephe'nin Müttefikleri				
Etiyopya Somali Demokratik Halk Partisi	24	4	273	13.7
Benişengul - Gumuz Demokratik Halk Partisi	9	2	99	5
Gambela Demokratik Halk Birliği Hareketi	3	0.5	156	7.8
Afar Milli Demokratik Partisi	8	1.5	93	4.7
Harari (Adere) Milli Konfederasyonu	1	0.1	18	0.9
Diğer Partiler (35 Parti)	479	26	630	16
Toplam Adaylar	1828	%100	3881	%100

Kaynak: *The National Electoral Board of Ethiopia, 2015*

Tablo 5'e bakıldığından, aday yoğunluğu nedeniyle Devrimci Cephe'nin 4 ittifak arasında en çok adayı olan taraf olduğu görülür. Cephe 501 aday çıkarmış, bu rakam ise Devrimci Cephe'nin Tigray, Amhara, Oromia ve Güney Etiyopya üyeleri için ayrılan 486 sandalye sayısını aşmaktadır. Bu sebeple Cephe bu bölgelerin, özellikle de Tigray asıllı adayların yarıştığı Addis Ababa (23 Merkez) ve Dire Dawa (2 Merkez) ölçeğinin ötesinde aday çıkarmıştır.

Devrimci Cephe'nin federal seçimler (parlamento) için çıkardığı aday sayıları toplandığında 546, bölgesel seçimler için çıkardığı aday sayıları toplandığında ise bu rakamın 1989 olduğu görülür. Bu rakamlar tüm parlamento seçim merkezlerini içine almakta, bölgesel merkezlerin ise 11 tanesini dışarıda bırakmaktadır. Bu ise Devrimci Cephe ile bölgesel müttefikleri arasında bir koordinasyonun söz konusu olduğunu gözler önüne sermektedir.

Devrimci Cephe adayları diğer partilerin adaylarıyla karşılaştırıldığında, Cephe'nin %30 oranında bir aday kitlesine sahip olduğu görülür ki bu parlamentodaki sandalyeler üzerinde artan bir rekabet olduğuna işaret etmektedir. Bölgesel seçimler ise Devrimci Cephe'nin %49.8'le, aday oranlarında egemenliğe sahip olduğunu göstermektedir. Bu da, özellikle ulusal partilerin aday sayılarının azalması ve bölgesel parti ve hareketlerin sayılarının artmasıyla, muhalif partilerin temellerinin zayıfladığını ortaya koymaktadır.

Muhalefet 4 ana partiden oluşmaktadır: “Demokrasi ve Adalet Birliği Partisi (UDJ)”, “Mavi Party (Semayawi)”, “Tüm Etiyopyalıların Birliği Partisi” ve “Etiyopya Demokratik Partisi”³⁹.

Tablo 5, “Güney Etiyopya Demokratik Kuvvetler Birliği” ve “Etiyopya Birleşmiş Demokratik Kuvvetleri” ittifaklarının, Ulusal Seçim Kurulu'nun verilerinde seçime katılacak partiler arasında gösterilmelerine rağmen aday göstermediklerini göstermektedir. Yine bazı partilerin 2015 yılı başında ilk adımları attıktan ve Ulusal Seçim Kurulu'yla koordinasyona başladıktan sonra seçime katılma konusunda geri adım attıkları görülmektedir⁴⁰.

IV. SEÇİMLERİN SİYASAL SÜRECİ

Cephe seçimlere, muhtemel rakiplerle karşılaşmayacak şekilde hazırlandı ve zihniyet olarak kendisine “Elinde çekiç varsa her şey senin için çividir” bakış açısını seçti. Bu, iktidarın muhalefete, kendisi için bir tehdit oluşturduğu şeklinde bakış açısını ortaya koymaktadır.

a. Seçim Sonuçlarından Duyulan Endişe

Cephe'nin emniyet teşkilatı ve ordu üzerindeki hakimiyetinin artması, iktidar ölçeği dışındaki güçlerin oluşturduğu tehdidi daha iyi bir şekilde anlamasını sağladı. Bu sebeple de seçimleri askeri bir mücadeleymişçesine yönetti. Cephe burada birkaç hedefi gerçekleştirme amacı güdüyordu; bunların başında halka seçim yoluyla iktidarın ele geçirilmesinin mümkün olmadığını ve askeri zaferle seçim zaferi arasında bir farkın bulunmadığının hatırlatılması ve Tigray Cephesi'nin “ülkenin bütünlüğünü korumasına rağmen düşmanları tarafından hedef alındığına kamuoyunu inandırmak⁴¹” geliyordu. Genellikle de seçimlerle beraber bir baskı ortamı kendisini gösteriyor, partilerin yetkilileri tutuklanarak oy verme işlemi bitene dek ofisleri kapatılıyor ve seçmenler muhalif partilere oy verdikleri takdirde mallarına el koyulacağı şeklinde tehditlere maruz kalıyordu⁴².

2015 seçimleri Devrimci Cephe nezdinde seçim sonuçları açısından endişe uyandırıyor ve bu sebeple Amhara ve Oromia gibi sert bir muhalefetle karşılaştıkları bölgelerde silahlı güçleri eğitmeye mesai ayırıyorlardı⁴³. Yine Cephe, seçim stratejisini uygulamaya koyarak siyasi partilerin seçime katılmasını hem silahlı hareketleri uzaklaştırmak hem de seçim kanunundaki kısıtlamaları kullanarak partileri seçimlerin güvenilirliğini sarsma ve iktidarı ele geçirme konusunda uyarmak tarzında hareket ediyordu⁴⁴.

b. Tigray Cephesi'nin Yeni Liderleri

Zenawi'nin vefatı Devrimci Cephe'nin geleceği açısından endişelerin artmasına yol açmıştı. Zira onun döneminde Etiyopya bölgede nispeten istikrarlı bir ülke konumuna yükselmiş ve kalkınma ve bölgesel güvenlik konusunda bir partner haline gelmişti. Ancak bu gelişmeler dengeli yaşanmamış, kırsal bölgeler yoksulluk, kuraklık, kıtlık ve iç savaşın etkileriyle bitap halde kalmıştı.

Zenawi'nin vefatı sonucu oluşan endişelerden bir diğeri ise, kendisinin federalliği etnik bilincin var olduğu bir siyasi rejim için esas kabul etmesiydi. Başbakan Desalegn'in küçük bir topluluktan gelmesi, tarihi olarak egemen olmuş olan ve sayıca da üstün bulunan Tigray, Amhara ve Oromia toplulukları için bu konuda kabul edilebilir bir çözüm teşkil etmişti⁴⁵.

Zenawi'nin 20 Eylül 2012'de vefat etmesi üzerine, Tigray Cephesi Zenawi'nin arkada bıraktığı boşluğu doldurmaya başlayarak, 45 kişiden oluşan Cephe konseyine Abay Woldu'yu başkan ve Debretsion Gebremikael'i de başkan yardımcısı seçti. Abay, Zenawi'ye yardımcılık yapmış ve 2010'dan itibaren Tigray bölge başkanlığını üstlenmişti⁴⁶.

Abay Cephe'ye yetmişlerin başlarında katıldı ve hem Cephe'de hem de Devrimci Cephe'de 2000'den itibaren İcra Ofisi'nin üyesiydi. 1992 – 2000 yılları arasında Tigray'ın orta bölgesinde müdür olarak görev yaptı. Ardından ise bölgenin başkanı oldu. Yüksek lisans derecesine sahip olan Abay, Etiyopya'nın tüm dillerini, İrub ve Afar'ı ayrıca Amharca, Tigrince ve İngilizce'yi bilmektedir. Debretsion Gebremikael de onunla siyasi tecrübede eşit olup, Cephe'nin Siyasi Bürosu'nda yer almış ve 2010'dan itibaren Telekomünikasyon ve Teknoloji Bakanlığı'nda görev almıştır. Cephe'nin silahlı eylem döneminde de faaliyet göstermiş olup, 1992 – 1995 yılları arasında İçişleri Bakanlığı'nda çeşitli pozisyonlarda görev icra etmiştir⁴⁷.

Zenawi döneminde Tigray Cephesi Devrimci Cephe'yi idare etmekteydi. Bu ise Abay'ın ve Siyasi Büro'nun kuvvetinin devamlı olarak Devrimci Cephe üzerinde hâkimiyet kurması hususunda tartışmalara yol açıyordu⁴⁸. Hatta şu ana dek Tigray Cephesi / Devrimci Cephe birliği, temel düzeyde hükümete ve özel kuruluşlara, yargı, ordu, federal ve yerel polis, emniyet teşkilatı, ekonomi, basın ve iletişime hâkim durumdadır⁴⁹.

c. Muhalif Partilerin Bölünmesi

Göze çarpan meselelerden biri de, muhalefetin örgütsel zaafını ya da siyasi ittifaklarını düzeltme konusundaki yavaşlığıdır. 1991'den bu yana muhalefetin siyasi katılımında dönemsel bir hava hakim olmakla birlikte, 2005 seçimleri ayrıca tartışmaya yol açmıştır. Bu seçimlerde muhalefet Tigray Cephesi'ne bir sorun teşkil etmiş ve seçim sonuçları doğrudan Devrimci Cephe'nin ittifaklarını tehdit eder duruma gelerek, Addis Ababa ve Dire Dawa gibi başlıca şehirlerdeki siyasi

pozisyonunu sarsmıştı⁵⁰. 2010 seçimleri ise Tigray Cephesi / Devrimci Cephe'nin iktidar üzerindeki tekeli arttırmış, sahip olduğu 499 sandalyeye ek olarak müttefiklerinin kazandığı Somali bölgesinde 24, Afar'da 8, Benişengul – Gumuz'da 9, Gambela'da 3 ve Harari'de 1 olmak üzere toplamda 45 sandalyeye sahip olmuştu⁵¹.

Etiyopya hükümeti siyasi atmosferi şekillendirerek partisel bölünmeleri arttırmış ve hükümet (Tigray Cephesi), siyasi partileri bölme politikası izlemiştir. Tigray Cephesi bu politikaya seksenlerden beri başvurmuş ve 1991'de Mengistu Haile Mariam'ın düşüşüyle de genişletmişti.

2015 seçimlerinde, Tigray Cephesi Demokrasi ve Adalet Birliği Partisi'ni (UDJ) bölmeye çalışmış ve aynı isimde kendisine tabi üyelere oluşan bir parti kurarak, Ulusal Seçim Kurulu'ndan partinin asli kanadını yasaklamasını talep etmişti. Partinin yasaklanması talebinin dayanağı olarak ikiye bölünmüş olduğunu göstermişti. Bu yöntemi Demokratik Birlik İttifakı'nı (CUD) (Kinijit ismiyle de bilinir) çözmek ve 2005 seçimlerinden sonra liderlerini tutuklayarak Addis Ababa'daki tüm sandalyeleri ele geçirmek için de kullanmıştı.

Tigray Cephesi'nin UDJ'yi yasaklama eğilimi, UDJ'nin 2014'ün ikinci yarısındaki yayılmasıyla alakalıdır. UDJ bu dönemde devlet düzeyinde birçok şehirde yayılmış ve Devrimci Cephe'nin başlıca grubunu oluşturan Tigray Cephesi için bir tehdit oluşturur hale gelmişti.

Hükümet; Başbakan, Devrimci Cephe'nin mensubu olan Oromia teşkilatındaki (OPDO) bazı liderler ve Amhara Milliyetçi Hareketi'nin (ANDM) itirazına rağmen partiyi yasaklama kararı aldı. Bunun yanında çok sayıda Bakanlar Kurulu üyesiyle UDJ liderleri arasında dostluk ilişkileri vardı. Bu ise UDJ'nin siyasi çevrelerdeki nüfuzunun genişliğini ve siyasi bir rol oynamadaki kapasitesini ortaya koymakta ve Tigray Cephesi'nin Bakanlar Kurulu'ndaki hâkimiyetini sarsmaktaydı. Partinin hedef alınmasının gerçek sebebi de buydu⁵².

2015 seçimlerinde Etiyopya Demokratik Partisi (EDP), toplumda kökleşmiş olan nefret politikası, siyasi partiler ve hükümetin ve okulların tek tip bir milli şuur oluşturma yolundaki tutumuyla mücadele etmek için genel seçimlerde bir siyasi genişlik oluşturmak için çaba sarfetti. EDP'ye göre Devrimci Cephe "milletler arasındaki çatışmaları kökleştiriyordu"⁵³. Ayrıca muhalif partilerin Zenawi'nin

vefatından sonraki ilk seçimlere katılmasına rağmen, muhalefetin parlamentoda temsilinin 2010 seçimlerinden sonra soluklaşmış ve oldukça gerilemiş olması dolayısıyla senelerdir biriken benzeri görülmemiş bir hiddet ortamı yaşanmaktaydı⁵⁴.

d. Devrimci Cephe ve Muhalefet Partileri

2005 – 2010 yılları arasında Tigray Cephesi 2005 seçimlerini siyasi içeriğinde ayırmaya başlayarak, muhalefet partilerini üyelerine suikast düzenlemek veya tutuklamak suretiyle çözüme yoluna gitti. Birlik ve Demokrasi İttifakı'nı hedef aldı 2008'deki bölgesel seçimlerde sandalye kazanmasını engelledi⁵⁵. Partilerin toplantı yapmasına yasak getirerek Demokratik Birlik İttifakı ve dört diğer partiyi Ceza Kanunu'na dayanarak mahkeme karşısına çıkardı. Bu partileri kanuna aykırı olarak örgütsel toplantı yapmak, gazetelere beyanat vermek ve yayında bulunmakla suçladı. Ulusal Seçim Kurulu'nun görevi olan seçimleri denetleme işinden alıkoydu ve kanuna aykırılık iddiasını ispat için hastane ve polis teşkilatından alınmış belgeler sundu⁵⁶. 2005 Ekim ayında kısıtlamalar iyice arttı ve tasarı ve talep kabul oranı hazır bulunan meclis üyelerinin oylarının %20'sinden %51'sine yükseltildi. Ayrıca üyelik düşmesinin şartları kolaylaştırıldı ve hakaret ve karalama bu anlamda bir sebep kabul edildi⁵⁷.

Tigray Cephesi muhalif partileri yeniden şekillendirme konusunda iç çatışmaları kullanarak, bir yandan Demokratik Birlik İttifakı'nın kurucularını ve binlerce üyesini Kasım 2005'te tutuklayıp İttifak'ta çatlaklar oluşup örgütsel gücünün dağılmasını sağlarken, diğer yandan İttifak'ın lider kadrosunu Cephe'ye muhalif olmayan kişilerden oluşturdu. Temmuz 2007'de devlet başkanlığı affı sebebiyle İttifak liderlerini serbest bırakmasına rağmen, seçim merkezleriyle iletişimleri zayıftı. Bunun yanı sıra Demokratik Birlik İttifakı liderleri arasında da anlaşmazlıklar patlak vermiş ve asli ittifak çökme noktasına gelmişti. Cephe de sahte bir muhalefet yaratmak için Ayele Shamiso'nun idaresinde yeni bir Demokrasi ve Birlik İttifakı kurmaya girişti⁵⁸.

Etiyopya hükümeti seçimler esnasında silahlı hareketleri nötrleştirmeye çalışıyordu. 9 Şubat 2015'te Etiyopya hükümeti ve Oromia Ulusal Kurtuluş Cephesi (ONLF) Dış İlişkiler Sorumlusu arasında Nairobi'de (Kenya) barış görüşmeleri gerçekleşti. Görüşmelerin amacı Oromia bölgesindeki çatışmayı çözüme

kavuşturmak ve Ogadin bölgesine kendi kaderini tayin etme hakkı tanımaktı. Bu ise söz konusu görüşmelerin arkasındaki amillerin ne olduğu ve Oromia Ulusal Cephesi'nin bölünme isteyip istemediği konusundaki soruları arttırdı. Bu görüşmelere rağmen 2005 seçimleri barışçıl demokratik geçiş ihtimallerinin azaldığını gösterdi. Bu ise bazı muhalif hareketleri silahlı eylemlere devam etmeye itti. Bunun sebeplerinden birisi de devlet gelirlerinin Tigray ve bazı küçük bölgeler lehine toplanması ve Oromia'daki kamu harcamalarının azalmasıydı⁵⁹.

V. SEÇİM SONUÇLARI

Genel olarak tahminler Devrimci Cephe'nin seçimi kazanacağı yönündeydi. Ancak Batılı ortaklar, 2005 seçimlerinden itibaren bozulan siyasi atmosferi⁶⁰ iyileştirme çabasıındaydı. Anketler seçmenlerin çoğunun Devrimci Cephe'ye oy vereceğini gösteriyordu. Seçim günü öğleden sonra (23 Mayıs 2015) Cephe, mümkün olan en geniş seçmen kitlesine ulaşmak için seçim propagandasını genişletti. Cephe üyeleri ve destekçileri seçmenlerin evlerini ziyaret ederek oy verme konusundaki tutumlarını soruyordu. Bu, mevcut ittifak dışında kimseye oy vermeme yolunda yapılan bir tehditti⁶¹.

a. Seçim Şikayetleri

Muhalefet partileri Devrimci Cephe'nin kazandığı 242 sandalye karşısında şikayette bulundular. Bu yalnızca muhalefetin hiçbir sandalyeye sahip olamamış olması sebebiyle değil, aslında muhalefet partileri ve destekçilerinin baskılara maruz kalmış olmaları ve Başbakan Hailemariam Desalegn'in seçimde ihlallerde bulunmasındandı. Muhalefet seçimin bir oy çalma operasyonu olduğuna inanıyordu⁶².

Etiyopya Federal Birlik Forumu (MEDREK), seçim günü gerçekleşen kanun ihlalleri gözlemlemiştir. Parti delegelerinin seçim merkezine girmeleri engellenmişti ve bu suretle bunu seçim değil ancak silahlı soygun şeklinde tanımlamak daha doğru olurdu. Merira Gudina'nın ifadesine göre muhalefet partileri, muhalefete destek veren bir merkez olmasına rağmen, Ambo merkezindeki 71 bölümden 20 bölüm dışındakilere girememişlerdi. Ayrıca söz konusu ihlallerin delilleri Ulusal Seçim Kurulu'na ulaşmamıştı⁶³.

Öyle görünüyor ki bu şikayetler uygulama imkanı bulamamaktadır. Ulusal Seçim Kurulu'nun getirdiği kısıtlamalar bir yana, şikayetler Batılı devletlerden de destek görmemiştir. Etiyopya ile ABD arasında 14 Ekim 2012'de imzalanan seçim özgürlüğünü temin etme ve sivil toplum kuruluşlarının rolünü etkin hale getirme anlaşmasına rağmen Obama yönetimi, insan hakları ihlalleri konusunda ciddi bir tavır takınmamıştır⁶⁴. Bu ise, yabancı gözlemci ve diplomatların seçimleri takip etmesinin önlendiği 2010 seçimlerinin doğru şekilde yapıldığını tanımış olan Batı'nın tutumuyla uyum göstermektedir.

b. Milletvekili Seçimlerinin Sonuçları

Tablo 6: 2010-2015 Yılları Milletvekili Seçim Sonuçları

İttifak / Kazanan Parti	Sandalye	
	2010	2015
Etiyopya Demokratik Devrimci Halk Cephesi (EPRDF)	499	499
Etiyopya Somali Demokratik Halk Partisi (SPDP)	24	24
Benişengul - Gumuz Demoktarik Halk Partisi (BGPDP)	9	9
Afar Milli Demokratik Partisi (ANDP)	8	8
Gambela Demokratik Halk Birliği Hareketi (GPUDM)	3	3
Harari (Adere) Milli Konfederasyonu (HNL)	1	1
Argoba Demokratik Halk Örgütü (APDO)	1	1
Etiyopya Federal Demokratik Birlik Forumu (Medrek)	1	-
Toplam	547	546

Kaynak: *The National Electoral Board of Ethiopia, 2015*

Tablo 6 2010 – 2015 yılları seçim sonuçlarını göstermektedir. Sonuçlara göre Devrimci Cephe Doğu Afrika devletlerinin hiçbirinde görülmemiş tarihi bir zafer kazanmıştır. Bölgesel müttefikleri parlamentoda 547 sandalyeden 546 sandalyeyi elde etmiştir⁶⁵. Seçimlere 58 parti katılmış ancak oy verme seviyesi düşük kalmıştır. Oyların çoğu Devrimci Cephe ve onun müttefiklerine gitmiştir⁶⁶.

Ulusal Seçim Kurulu'nun bölge ofisine göre Tigray bölgesindeki kayıtlı seçmen sayısı 2 milyon 382 bin 768 kişi olup, bunun %98.3'ü seçime katılmıştır. Tigray bölgesinde başlıca altı parti parlamentodaki 38 sandalye, ayrıca bölge meclisindeki 152 sandalye için yarışmış ancak seçim sonuçları Tigray Cephesi ve müttefiklerinin siyasal sistemin her aşamasını tekellerine aldığını ortaya koymuştur⁶⁷.

c. Bölgesel Seçimlerin Sonuçları

Tablo 7: 2010-2015 Yılları Bölge Meclisleri Seçim Sonuçları

Bölge	Sandalye Sayısı	Kazanan Parti	2010	2015
Tigray	152	Tigray Halk Kurtuluş Cephesi (TPLF-EPRDF)	152	152
Amhara	294	Amhara Demokratik Milliyetçi Hareketi (ANDM-EPRDF)	294	294
Oromia	537	Oromia Demokratik Halk Örgütü (OPDO-EPRDF)	537	537
Afar	96	Afar Milli Demokratik Partisi (ANDP) Argoba Demokratik Halk Örgütü (APDO)	93 3	93 3
Benişengul - Gumuz	99	Benişengul - Gumuz Demokratik Halk Partisi (BGPDP) Tüm Etiyopyalıların Birliği Partisi (AEUO)	98 1	98 1
Gambela	156	Gambela Demokratik Halk Birliği Hareketi (GPU DM)	156	156
Harari	36	Oromia Demokratik Halk Örgütü (OPDO-EPRDF) Harari Milli Konfederasyonu (HNL)	18 18	18 18
Somali	186	Somali Demokratik Halk Partisi (SPDP)	186	186
Güney Etiyopya	348	Güney Etiyopya Demokratik Halk Hareketi (SEPDM-EPRDF)	348	348
Toplam	1904		1904	1904

Kaynak: *The National Electoral Board of Ethiopia, 2015*

Tablo 7 bölge meclisi seçimleri düzeyinde, Tigray Cephesi / Devrimci Cephe ittifakı ve müttefikleri bölgesel seçimler boyunca bölge meclislerinde ezici çoğunluğa sahip olmuşlardır. Bu, söz konusu ittifakın bölge meclisi sandalyeleri konusundaki takıntısının boyutunu göstermektedir. 2000 yılı seçimlerinde bölge meclislerindeki sandalyelerin %98'den fazlasına sahip olmuşlar, 2015 seçimlerinde de dört bölgedeki, Tigray, Amhara, Oromia ve Güney Etiyopya, tüm sandalyeleri elde etmişlerdir. Sonuç olarak bu, bölgesel seçimlerin Cephe'nin tekelinde olduğunu göstermektedir⁶⁸.

SONUÇ

Etiyopya’da 2015 seçim sonuçları pek çok düzeyde etkileri görülecektir. Bunların başında Tigray Cephesi / Devrimci Cephe rejiminin hâkimiyetinin kalıcılaşması gelmektedir. Ayrıca bunu muhalefet partilerini uzun süre etkisiz hale getirmesi takip etmektedir. 2005 seçimlerindeki temel ders, örgütsel açıdan, Birlik İttifakı’nın (CUD) çok sayıda partiden oluşan bir ittifakı yöneterek yine çok sayıda sandalye kazanmış olması ancak Cephe’nin etkisizleştirme politikaları karşısında duramamış olmasıdır⁶⁹. Bunu takip eden 2010 ve 2015 yılı seçimlerinin sonuçları ise Devrimci Cephe’nin rakiplerinin ortaya çıkma şanslarının gitgide zayıfladığını göstermiştir.

Etiyopya’daki rejimin siyasal istikrarı açısından ise, genel seçimlerin açığa çıkardığı işaretlerin en önemlisi Tigray’ın hâkimiyetini Etiyopya’daki diğer topluluklara kadar yaymada bir araç olarak “Etiyopya Partisi” fikrinin kurucusu olan Zeynawi’nin ölümünden sonra, Devrimci Cephe’nin bütünlüğünü ne derece koruyabileceğini test edecek bir fonksiyon icra etmesidir. Zenawi 20 yıl zarfında iki hedefi gerçekleştirdi; muhtemel bir tehdit oluşturan parti ittifaklarını dağıtmak ve çok milletlilik sorununa çözüm olarak “Etnik Federallik” perspektifini geliştirmek.

2015 seçimlerinde dikkat çeken bir nokta da, kendi kaderini tayin etme hakkını talep etmedeki büyük azalma ve ayrılıkçı çatışmalardaki düşüştür. Bunu iki şekilde yorumlamak mümkündür; birincisi seçimlerin devlet yapısı veya siyasal sistemle ilgili taleplere değinecek siyasi programların ortaya atılması için yeterli özgür ortama sahip olmaması, ikincisi ise beş dönem boyu ortaya çıkan seçim sonuçlarının tek partili bir sisteme doğru eğilimi pekiştirmiş olmasıdır. Tigray Cephesi / Devrimci Cephe ittifakı olgunlaşırken muhalif ittifak ve partilerin çözülmesi hızlanmış, bu sebeple de Tigray Cephesi ve müttefiklerinin devlet kaynak ve iktidarı üzerindeki hâkimiyetleri güç kazanmıştır.

SONNOTLAR

¹ “Ethiopia 2015 Elections: An opportunity to change course and increase freedom of expression”, *ARTICLE 19*, 02 Dec. 2014.

² *Aynı kaynak.*

³ Proclamation No. *The Revised Ethiopian Election Law Draft*, 2007.

⁴ Simona Foltyn, “Ethiopia's ruling party sweeps elections”, <http://www.aljazeera.com>, 27 Mayıs 2015.

⁵ “The House of Peoples' Representative”, *Electoral Code of Conduct for Political Parties, Proclamation No. 662/2009*, Addis Ababa Federal Negarit Gazeta, 16th Year No. 7 , 2nd January 2010, Article 5.

⁶ Wondwosen, Teshome B, "Ethiopian Opposition Political Parties and Rebel Fronts: Past and Present ", *International Journal of Social Sciences*, (Georgetown: World Academy of Science, Vol. 4, No.1. 2009), s. 63 – 63.

⁷ Paul H. Brietzke, Ethiopia's: "Leap in the dark: Federalism and self Determination in the New Constitution", *Journal of African Law* (vol.39 No. 1, 1995), p.24.

⁸ Wondwosen, Teshome B. "Political Finance in Africa: Ethiopia as a Case Study ", *International Journal of Humanities and Social Sciences* (Georgetown: World Academy of Science, Vol. 3, No. 2, 2009)., p. 122 - 123..

⁹ Wondwosen Teshome B, "Ethiopian Opposition Political Parties and Rebel Fronts: Past and Present ", op., cit., p 63.

¹⁰ The House of Peoples' Representative, *Electoral Code of Conduct for Political Parties, Proclamation No. 662/2009*, op., cit., Articles 43 – 45.; Wondwosen Teshome B. "Political Finance in Africa.....", op., cit., p 123.

¹¹ The House of Peoples' Representative, *Electoral Code of Conduct for Political Parties, Proclamation No. 662/2009*, op., cit., Articles 51, 54.

¹² *Aynı yer*, Madde 5 -16, 27.

¹³ Wondwosen Teshome B. Political Finance in Africa op., cit., p 123. ;Wondwosen Teshome B,"Ethiopian Opposition Political Parties and Rebel Fronts: op., cit., p 63.

¹⁴ Dr. Wondwosen Teshome., Political Finance in Africa ., op., cit., pp 121 – 122.

¹⁵ Lovise Aaelen, Ethnic Federalism and Self-Determination for Nationalities in a Semi-Authoritarian State: the Case of Ethiopia, *International Journal on Minority and Group Rights* (London: Minority Rights Group International, No. 13, 2006), p 15.

¹⁶ Human Rights Watch, *Development without Freedom : How Aid Underwrites Repression in Ethiopia* (New York: Human Rights Watch, 2010), p 37..

¹⁷ Muse Abebe, “Who are Members of the Election Board that Perform TPLF’s Dirty Job?”, <http://www.6kilo.com/>, January 20, 2015.

¹⁸ Ecadforum, “Should Ethiopians Boycott the Upcoming Fake Election in Ethiopia?”, <http://ecadforum.com/>, January 19, 2015.

¹⁹ *A. g. e.*

²⁰ John Young (Ph. D), *Peasant Revolution in Ethiopia: The Tigray People’s Liberation Front, 1975–1991*, Cambridge University Press, Cambridge 1997, p 98.

-
- ²¹ Patrick Gilkes, *Ethiopia - Perspectives of Conflict 1991-1999*, Swiss Peace Foundation, Geneva 1999, p 23.
- ²² Kidane Mengisteab, *Identity Politics, Democratisation and State Building in Ethiopia's Federal Arrangement*, Pennsylvania State University Press, Pennsylvania 2007, pp 83 - 84.
- ²⁵ Aregawi Berhe, *A Political History of the Tigray People's Liberation Front (1975-1991), Revolt, Ideology and Mobilisation in Ethiopia*, Ter verkrijging van de graad Doctor, de Faculteit der Sociale Wetenschappen op dinsdag, aan de Vrije Universiteit Amsterdam, 2 september 2008, pp 230 – 231.
- ²⁴ Kinfe, Abraham, *Ethiopia: From Bullets to the Ballot Box : The Bumpy Road to Democracy and the Political Economy of Transition*, The Red Sea Press, (1st Ed.), Lawrenceville 1994, p 168.
- ²⁵ Berhane G. Mariam, *Challenges to Democratic and Economic Transition in Ethiopia, Kenya and Sudan -A Comparative study of the Political, Economic and Social Structures in the Three Countries*, Partial Fulfillment of the Requirements for the award of Doctor Degree in Political Science, Institute of Social Sciences, Department of Comparative Politics, University of Oldenburg, January 2002), p 67.
- ²⁶ Patrick Gilkes, *Ethiopia - Perspectives of Conflict*, op., cit., pp 15.; Berhane G. Mariam, *Challenges to Democratic ...*, op., cit., p 68.; Asnake Adegehe, *Federalism and Ethnic Conflict ...*, op., cit., p 70.
- ²⁷ Berhane G. Mariam, *op., cit.*, pp 69 - 70.
- ²⁸ Lovise Aaelen, *Ethnic Federalism in A Dominant Party State..*, op., cit., pp 82 – 83.; Aregawi Berhe, *A Political History ...*, op., cit., pp 405 – 406
- ²⁹ Sarah Vaughan and Kjetil Tronvoll, *Ethiopia: Structures and Relations of Power, Country Strategy 2003–2007*, Swedish Agency for International Development Co-operatio Sidas, March Stokhoulm 2003), pp 31 – 32.; “Siegfried Pausewang, Political Conflicts in Ethiopia – in View of the Two-Faced Amhara Identity”, , *Proceedings of the 16th International Conference of Ethiopian Studies July 2-6, 2007*, Svein Ege, Harald Aspen, Birhanu Teferra and Shiferaw, Bekele (ed.) Centre for Environment and Development, Trondheim 2009, pp 550 - 553.
- ³⁰ [Simona Foltyn](#), *Ethiopia's Ruling Pparty Sweeps Elections*, op., cit.
- ³¹ [11abc](#), *EPRDF/ TPLF in a Preemptive mood to Silence Media ahead of Ethiopia's 2015 "election"*, (EPRDF/ TPLF Etiyopya'daki 2015 Seçimlerinde Medyayı Erken Tedbirlerle Susturma Havasında) <http://ireport.cnn>. January 17, 2014
- ³² Ahmed Soliman, “Ethiopia The greatest threat, “the next elections in 2015”, London (HAN), <http://www.geeskaafrika.com/>, October 13, 2014. <http://www.geeskaafrika.com/ethiopia-the-greatest-threat-the-next-elections-in-2015/5897/>
- ³⁵ ARTICLE 19, “Ethiopia 2015 elections: An opportunity to change course and increase freedom of expression”, ARTICLE 19, [TTP://WWW.ARTICLE19.ORG/](http://WWW.ARTICLE19.ORG/), 02 Dec. 2014.
- ³⁴ Ahmed Soliman, “Ethiopia The greatest threat, “the next elections in 2015”, London (HAN), op., cit., p 87.
- ³⁵ *Aynı yer.*
- ³⁶ *Aynı yer.*
- ³⁷ John Young (Ph. D), *Peasant Revolution in Ethiopia...*, op., cit., p 87.
- ³⁸ J. Abink : "Discomfiture of Democracy? The 2005 Election Crisis in Ethiopia and its Aftermath", *African Affairs* (Vol. 105, NO. 419, April 2006), pp 181 - 182.
- ³⁹ ARTICLE 19, *Ethiopia 2015 Elections*, op., cit.

⁴⁰ Ecadforum, Should Ethiopians Boycott the Upcoming Fake Election in Ethiopia?, <http://ecadforum.com/>, January 19, 2015 : “Yeni Bir Etiyopya İçin Birlik Hareketi’nin açıklamaları, çok sayıda muhalif partinin siyasi katılımından geri adım atmasının kendisini seçimlerde yarışmaktan alıkoymayacağını belirterek, tüm Etiyopya’nın özgürlüğü için programını uygulayacağını söyledi. Hareket ayrıca, halk nezdinde etnik, siyasi eğilim veya bölgesel arka plan konusunda ayırım yapmayacağını dile getirdi. Ancak hareketin aday listesi Ulusal Seçim Kurulu’nun listesinde yer almadı.

⁴¹ Alem Mamo, Ethiopia: TPLF’s Deformed Democracy, <http://ecadforum.com/>, June 1, 2015.

⁴² Patrick Gilkes, *Ethiopia - Perspectives of Conflict*, op., cit., p 26.

⁴³ Ecadforum, “Should Ethiopians Boycott the Upcoming Fake Election”... , op., cit.

⁴⁴ The Ethiopian Peoples Revolutionary Democratic Front, *EPRDF’s Strategy for Election 2010*, Addis Ababa, 2010.

⁴⁵ Ahmed Soliman, *Ethiopia The greatest Threat*, “... , op., cit..

⁴⁶ Daniel Berhane, “TPLF’s new leaders: Abay Woldu and Debretsion Gebremikael”, <http://hornaffairs.com/>, September 20, 2012. 4:45

⁴⁷ Aynı yer.

⁴⁸ Ecadforum, “Should Ethiopians Boycott the Upcoming Fake Election”,....., op., cit..

⁴⁹ Aynı yer.

⁵⁰ Lahra Smith, *Political Violence and Democratic Uncertainty in Ethiopia* (Washington DC: United States Institute of Peace, August 2007), p3.; J. Abbink : "Discomfiture of Democracy?...", op., cit., p 183.

⁵¹ Minga Negash, *Ethiopia’s Post Election Crisis : Institutional Failure & The Role of Mediation* (Johannesburg : University of the Witwatersrand, Jan., 2006), PP 24 – 25.; National Electoral Board of Ethiopia, *2010 Election Results*, Addis Ababa, 21 June 2010.

⁵² Elias, [TPLF is preparing to eliminate Ethiopia's main opposition party UDJ](http://mereja.com/forum/), VOA reports, <http://mereja.com/forum/>, 23 Jan 2015, 22:17.

⁵³ “EDP requests to use Election 2015 to eliminate hate politics”, <http://www.thereporterethiopia.com>

⁵⁴ Solidarity Movement for a New Ethiopia (SMNE), “Authoritarian Ethiopian Regime Cadres Force People To Cast Open Ballots In Advance Of Election”, <http://www.ethiopianreview.com/>, May 13, 2015.

⁵⁵ Oromia Support Group, “Political Detention and Killings in Ethiopia 2008 – 2010” (Oromia Support Group, Report No. 45 March 2010), pp 4 – 8.

⁵⁶ Ministry of Justice : Representative’s Office (FDRE), “Message to Federal High Court”, Addis Ababa, 2 May EC 1998 (2005).

⁵⁷ J. Abbink : "Discomfiture of Democracy?...", op. cit., p 185.; Coalition for Unity and Democracy, Press Release, Addis Ababa, May 31, 2005.; General Council of The Ethiopian Peoples Revolutionary Democratic Front (EPRDF), Report to the 7th EPRDF Congress, op., cit., , p27. Etiyopya Demokratik Birlik Partisi (EDUP – Medhin).; Adalet Bakanlığı’nın Yüksek Mahkeme’ye gönderdiği suçlamalarla ilgili daha fazla detay için bakınız: Ministry of Justice Representative’s Office (FDRE), op., cit.,

⁵⁸ Dr. Wondwosen Teshome, "Ethiopian Opposition Political Parties", op., cit., p 66.; Lovise Aaelen and Kjetil Tronvoll, "The 2008 Ethiopian Local Elections: The Return of Electoral Authoritarianism", *African Affairs* (Vol. 108, No. 430, 2008) , p 113.

⁵⁹Amanuel Biedemariam, “Ethiopia: TPLF’s Diplomatic Move Towards Greater Tigray”, <http://www.madote.com/>, Mars 2015.

⁶⁰ Ahmed Soliman, “Ethiopia The greatest threat...”, op., cit.,.

⁶¹ Simona Foltyn, “Ethiopia's ruling party sweeps elections”, op., cit.,

⁶² *A. g. e.*

⁶³ *A. g. e.*

⁶⁴ Dallol Kiros, “The Upcoming May 2015 Ethiopian General Election and Ethiopian-American Action”, <http://nazret.com/>, 02/05/2015.

⁶⁵ Morgan Winsor, “Ethiopia Elections 2015: Ruling Party Declares Historic 100 Percent Victory In Parliamentary Polls”, <http://www.ibtimes.com/>, June 23 2015 8:05.

⁶⁶ Simona Foltyn, “Ethiopia's ruling party sweeps elections”, op., cit.,|

⁶⁷ “TPLF seniors run uncontested in Tigray”, <http://www.thereporterethiopia.com>

⁶⁸ Terrence Lyons : “Closing the Transition :”, op., cit., p 135 – 139; Getahun Benti, “A Nation without a City...”, op., cit., p 123.; Lovise Aaelen and Kjetil Tronvoll, “The 2008 Ethiopian Local Elections..”, op., cit., pp 113 – 114.

⁶⁹ Shiferaw Abebe, “Chances of the Ethiopian opposition in the 2015 general election”, <http://www.ethiomeia.com>, April 18, 2014.

KAYNAKÇA

ARTICLE 19, “Ethiopia 2015 elections: An opportunity to change course and increase freedom of expression”, ARTICLE 19, 02 Dec 2014

Proclamation No. -The Revised Ethiopian Election Law Draft, 2007.

Simona Foltyn ,Ethiopia's ruling party sweeps elections, <http://www.aljazeera.com>, 27 May 2015.

The House of Peoples' Representative, *Electoral Code of Conduct for Political Parties*, Proclamation No. 662/2009, Addis Ababa Federal Negarit Gazeta, 16th Year No. 7 , 2nd January 2010, Article 5.

Wondwosen Teshome B,"Ethiopian Opposition Political Parties and Rebel Fronts: Past and Present ", *International Journal of Social Sciences*, World Academy of Science, Vol. 4, No.1. Georgetown 2009.

Dr..Paul H. Brietzke, Ethiopia's: "Leap in the dark: Federalism and self Determination in the New Constitution", *Journal of African Law* (vol.39 No. 1, 1995), p 24.

Dr. Wondwosen Teshome B. "Political Finance in Africa: Ethiopia as a Case Study ", *International Journal of Humanities and Social Sciences*, World Academy of Science, Vol. 3, No. 2, Georgetown 2009).

Lovise Aaelen, Ethnic Federalism and Self-Determination for Nationalities in a Semi-Authoritarian State: the Case of Ethiopia, *International Journal on Minority and Group Rights*, Minority Rights Group International, No. 13, London 2006.

Human Rights Watch, Development without Freedom : How Aid Underwrites Repression in Ethiopia, Human Rights Watch, New York, 2010.

Muse Abebe, “Who are Members of the Election Board that Perform TPLF’s Dirty Job?”, <http://www.6kilo.com/>, January 20, 2015.

Ecadforum, “Should Ethiopians Boycott the Upcoming Fake Election in Ethiopia?”, <http://ecadforum.com/>, January 19, 2015.

John Young, Peasant Revolution in Ethiopia: The Tigray People’s Liberation Front, 1975–1991, Cambridge University Press, Cambridge, 1997.

Patrick Gilkes, Ethiopia - Perspectives of Conflict 1991-1999, , Swiss Peace Foundation, Geneva 1999.

Kidane Mengisteab, *Identity Politics, Democratisation and State Building in Ethiopia's Federal Arrangement*, Pennsylvania State University Press, Pennsylvania 2007.

Asnake Adegehe, *Federalism and Ethnic Conflict in Ethiopia: A Comparative Study of the Somali and Benishangul-Gumuz Regions*, Ter Verkrijging Van de Graad van Doctor, College Voor Promoties, te verdedigen op Donderdag, Universiteit Leiden, 11 juni 2009.

Aregawi Berhe, *A Political History of the Tigray People's Liberation Front (1975-1991), Revolt, Ideology and Mobilisation in Ethiopia*, Ter verkrijging van de graad Doctor, de Faculteit der Sociale Wetenschappen op dinsdag, aan de Vrije Universiteit Amsterdam, 2 september 2008,

Kinfe Abraham, *Ethiopia: From Bullets to the Ballot Box : The Bumpy Road to Democracy and the Political Economy of Transition*, The Red Sea Press, (1st Ed.), Lawrenceville 1994.

Berhane G. Mariam, *Challenges to Democratic and Economic Transition in Ethiopia, Kenya and Sudan -A Comparative study of the Political, Economic and Social Structures in the Three Countries*, Partial Fulfillment of the Requirements for the award of Doctor Degree in Political Science, Institute of Social Sciences, Department of Comparative Politics, University of Oldenburg, January 2002.

Sarah Vaughan and Kjetil Tronvoll, *Ethiopia: Structures and Relations of Power, Country Strategy 2003–2007*, Swedish Agency for International Development Co-operatio Sidas, Stkhoulm March 2003.

Alem Mamo, *Ethiopia: TPLF's Deformed Democracy*, <http://ecadforum.com/>, June 1, 2015.

The Ethiopian Peoples Revolutionary Democratic Front, *EPRDF's Strategy for Election 2010*, Addis Ababa 2010

Morgan Winsor, "Ethiopia Elections 2015: Ruling Party Declares Historic 100 Percent Victory In Parliamentary Polls", <http://www.ibtimes.com/>, June 23 2015

"TPLF seniors run uncontested in Tigray", <http://www.thereporterethiopia.com/>.

